

ERM-i uue püsinaütuse üks kavandatud vitriinidest. Puitpinnale on asetatud villased seelikud, vööd ja kindad, aga ka erinevatest metallidest ehted ja hõberahad. Villastest esemetest eralduvad väävliühendid ja puitpinnalt aurustuv formaldehüüd korrodeerivad metalle. Tegemist on probleemse vitriiniga.

materjalidest lenduvad orgaanilised ühendid, mis kuhjuvad suletud keskkonnas ja võivad tundlikke eksponaate sel viisil kahjustada. Näiteks villastest kangastest ja kudumitest eralduvad väävliühendid, mis mõjutavad hõbedat, vaske ja plastiku. Puit (eriti tamm) ning erinevad puitplaadid (MDF, OSB, vineer) eritavad orgaanilisi happeid, mis korrodeerivad metalle ja kahjustavad siidi, paberit ning keraamikat. Ohtlikud ühendid võivad pärineda nii museaalidest kui ka vitriinide valmistamiseks kasutatud materjalidest. Vitriinis koos oleva materjali kogus on muidugi määrav – tamme-puidust valmistatud riulist eraldub enam orgaanilisi ühendeid kui sellele asetatud eksponaadist.

Seetõttu tuleb hoolikalt valida, missuguseid esemeid vitriinidesse kokku paigutatakse (näiteks villased kindad ja hõbeehted ei tohiks kõrvuti asetseada). Tunduvalt olulisem on aga tagada, et materjalid, millest vitriinid on valmistatud, ei põhjustaks eksponaatidele mingisuguseid kahjustusi. Uute püsinaütuste ülesehitamisega Eesti Rahva Muuseumi näitusesaalidesse on see ERM-i konservaatorite jaoks vägagi aktuaalne teema. Kasutamiseks planeeritud materjalide nimekirjas leidis nii mõnigi potentsiaalne „kurjategija“, mis superstaaride heaolu esinemise ajal rikkuda ähvardas. Konservaatorid Ülle Vahar ja allakirjutanu viisid kahtluste kinnituseks läbi kiirendatud vanandamiskatse (nn Oddy testi), mis näitab korrodeeruvate metallkuponide vahendusel kas ja kui ulatuslikult testitavatest materjalidest eralduv kahjustavaid orgaanilisi ühendeid.

Katsetusest ja selle tulemustest saab lähemalt lugeda ERM-i blogist aadressil <http://blog.erm.ee/?p=6823>. •

 Karoliine Korol
Eesti Rahva Muuseumi konservaator

HORISONT KIRJUTAS

40
aastat
tagasi

HORISONT 2/1972, LK 1–6.

24. veebruaril 1976. aastal algas Moskvas NLKP XXV kongress, kus paljude tähtsate probleemide arutamise kõrval püstitati põhjapanevad tähised ka kogu suure riigi põllumajanduse ette. Horisont kutsus toimetusse tuntud põllumajandusjuhid ja teadlased, et arutada eelnenu ja järgnenud viisaastaku ülesandeid vabariigis. Paide rajooni 9. Mai kolhoosi esimehe Endel Liebergi ja Jõgeva rajooni Adavere näidissovhoosi direktori Viktor Meistri toonased mõtted kutseharidusest sobivad ka tänasesse päeva.

„Endel Lieberg: Vajadus heade mehhanisaatorite järele läheb üha suuremaks. Et meil on kolmandik loomadest laudas, siis on traktor farmis asendamatu. Niisiis ootame sellelt viisaastakult mehhanisaatorite ettevalmistamise tõhustamist.

Viktor Meister: Eriti on puudus keskharidusega traktoristidest. Vaid Põltsamaa maakutsekool hakkas neid ette valmistama. Konkursis sinna pääsemiseks oli väga tihe. Sest missuguse maapoisi süda ei hakka kiiremini tuksuma, kui traktorit näeb. Pealegi saab ta peale kutse ka keskhariduse. Panna praegu võimsa traktori peale kuuekuulise kursuse läbiteinud mees, tähendab visata 10...12 tuhat rubla vastu seinu. Tahaks loota, et maakutsekoolide võrgu laienemine vabariigis oleks alanud viisaastaku esimesi samme. Ja kas poleks aeg mõelda sellele, et niisugune kutsekool töötaks eesrindliku majandi baasil.”

30
aastat
tagasi

HORISONT 1/1986, LK 2–4.

Kas keegi teab, mida tähendab sõna 'evitama'? Viie-nelja-kümnesed vist eriti ei mäleta, nooremad ei tea kindlasti üldse. 30 aasta eest sattus Horisonti ikka teemasid selle

kohta, kuidas keegi midagi kasutusele võttis, ehk millegi kasutamise oskuse saavutas, ehk siis evitas. Tehnikakandidaat Vello Reedik kirjutas toona oma 50. juubelit tähistava Tallinna Polütehnilise Instituudi masinaehitustehnoloogia kateedris tehtavast teadustööst artiklis „Robotite rakendamine tootmisse – on see lihtne?“, kus ei puudu hädatarvilik kantseliit:

„Kui püüda vastata artikli pealkirjas sisalduvale küsimusele, siis kogemused näitavad, et robottehnilise kompleksi evitamine tootmisse pole kaugeltki lihtne ülesanne. See algab teadus- ja rakendusuurin-gutega ja lõpeb robotite evitamisega, mis nõuab mehaanika- ja elektroonikainseneride tihedat koostööd./.../

Lähemal viisaastakul seisavad vabariigi tööstuse ees suured ülesanded robotite ja paindootmissüsteemide rakendamisel, mille lahendamisele ka TPI masinaehitustehnoloogia kateeder püüab igati kaasa aidata.”

20
aastat
tagasi

HORISONT 1/1996, MAHT 56 LK

Toimetuseveerus annab toonane peatoimetaja Indrek Roht-mets teada, et alates veebruarist 1996 sai Horisonti osaliselt lugeda ka internetist.

Aadressil <http://www.zzz.ee/horisont> enam ajakirja küll ei leia, aga veebis www.loodusajakiri.ee/valjaanded/horisont on arhiiv ja Digaris Horisondi pdf-id täiesti kasutatavad. Kõike mugavam on ajakiri siiski koju tellida, ei pea kahetsema. 20 aastat tagasi kirju-tasid Jüri Engelbrecht ja Ragnar Kurm lugejale: „Soovime teile edu tunnetuse pikal teel ja kui saame teid tulevikus aidata, pöörduge toimetuse vahendusel meie poole.” Järgmist poolsajandit alustav ajakiri Horisont soovib jätkuvalt Eesti teadusesse ja teadlastesse puutavas meie tuhandeid lugejaid aidata.